

HILLCREST HIGH SCHOOL

ISIZULU ULIMI LOKUQALA LOKWENGEZA

UKUHLOLWA KUKA SEPTHEMBA

IBANGA LESI-12

IPHEPHA LESIBILI (P2)

ISIKHATHI : AMAHORA AMA-2

AMAMAKI:70

IMIYALELO KWABAHLOLWAYO

1. Fundisisa kahle imiyalelo ekuleli khasi ngaphambi kokuphendula imibuzo.

2. Leli phepha lineziqephu EZIMBILI

ISIQEPHU A: Inoveli (35)

ISIQEPHU B: Umdlalo (35)

3. Phendula imibuzo EMIBILI kuphela, umbuzo OWODWA esiqeshini NGASINYE .

ISIQEPHU A: INOVELI

Phendula umbuzo ngenoveli EYODWA oyifundile.

ISIQEPHU B: UMDLALO

Phendula umbuzo ngomdlalo OWODWA owufundile.

4. Bhala izinombolo njengoba zibhaliwe ephepheni le mibuzo.

5. Landela imiyalelo esekuqaleni KWESIQEPHU NGASINYE.

6. QALA ISIQEPHU NGASINYE ekhasini ELISHA

7. Bhala ngobunono nangesandla esifundekayo

OKUQUKETHWE:

Leli khasi lizokusiza ukukhetha imibuzo ofisa ukuyiphendula ngaphandle kokufunda yonke imibuzo.

ISIQEPHU A: INOVELI		
Phendula noma yimuphi umbuzo OWODWA kulesi siqephu.		
IZINOMBOLO ZEMIBUZO	AMAMAKI	IKHASI
1. <i>Ithemba Lami</i>	35	3-5
2. <i>Umshado</i>	35	6-7
ISIQEPHU B: UMDLALO		
Phendula noma yimuphi umbuzo OWODWA kulesi siqephu.		
3. <i>Ababulali Benyathi</i>	35	8-10
4. <i>Icala kaliboli</i>	35	11-14

ISIQEPHU A: INOVELI**UMBUZO 1: Ithemba Lami- LF Mathenjwa**

Funda IZIQESHANA EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA A

“Wangethusa mfokazindini kwenzenjani? Khona ngempela uze ube zigodigodi nje uthunywe ngubani ngoba kade ngakutshela ukuthi yehlukana nami nesoka lami? Ukuba wangilalela ngabe awu nje. Namanje njengoba uqhubeka, ungakhali ngoba lukhulu **utalatiya** ozilandela lona . Ukuze ngikuphephise, ngizothi muntu wabantu dlulela phambili ungaze ulinde amathonsi abanzi”. Ngaleso sikhathi wayeluzwa uthando lukaSandanezwe luphuphuma ngaphakathi.

“Ngeke ungithume phambili nkosazana ngoba nakuwe angithunywanga muntu kodwa ngathunywa inhliziyo.”

“Tshela yona leyo-ke ikuthume engxenywe lapha kithina bothina akusoze kwakulungela neze.”

“Noma ungangivimba ngaliphi nkosazana angisoze ngadela. Ngifuna uyongivusela umuzi kababa, umama akanamuntu omphekelayo futhi akekho omunye ongakwenza lokho ngaphandle kwakho. Ngisho bengangishaya kuze kusale umndondo, ngiyobe ngilokhu ngime egameni elilodwa lokuthi ngiyakuthanda Nokulindela. Ngisho benganginqoba kodwa uthando lwami ngeke balunqobe. Ukuze ngiphephe kule mizaca , ngicela nkosazana ufukamele umoya wami, ube ngowami ngibe umbheki wakho.”

“Ungathi usahluleka ukuzibheka wena uthi uzokwazi ukuvikela mina? Musa ukudlala ngami wena mfokazi. Angizwani nhlobo neminqolo ehlala yethembele kwezinye izinsizwa uma iyodwa ingakwazi ukuzilwela.”

- 1.1 Ubani oxoxa noNokulindela kulesi siqeshana osifunde ngenhla? (1)
- 1.2 Wabe engowakwabani isibongo uSandanezwe okukhulunywa ngaye kulesi siqeshana osifundile? (1)
- 1.3 Ngamaphuzu AMABILI, chaza okwabe kwenzeke kulo mfokazi uNokulindela akhuluma naye kulesi siqeshana. (2)
- 1.4 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo, Isimo sokukhuluma esibhalwe ngokugqamile emshweni ongezansi sichaza ukuthi: (2)

Namanje njengoba uqhubeka, ungakhali ngoba lukhulu **utalatiya** ozilandela lona.

 - A. Inkulu inhlahla ozilandela yona.
 - B. Inkulu inkinga ozilandela yona.
 - C. Inkulu imali ozilandela yona.
 - D. Lukhulu uthando ozilandela lona.
- 1.6 Bhala isizathu esabangela ukuthi uNomgedla avume ukusiza uZabalaza kuleli su lakhe lokufakela ingoduso kaSandanezwe umuthi wentando. (2)

- 1.7 Bhala izezo zikaZabalaza EZIMBILI kule noveli ezimveza njengomuntu oyigwala. (2)
- 1.8 Uyavumelana yini nokuthi umlingiswa oqavile kule noveli kwabe kunguSandanezwe. Sekela impendulo yakho. (2)
- 1.9 Hlaziya le noveli ubhekise kulokhu okulandelayo:
- 1.9.1 Umbhali ukwazile yini ukufeza umgomo owamukelekile wokubhala isingeniso sale noveli chaza ngamaphuzu AMABILI. (2)
- 1.9.2 Uthini umongo noma umqondo jikelele wale noveli. (2)
- 1.10 Tomula umusho kulesi siqeshana osifundile okuveza ngokusobala ukuthi uZabalaza wabe engaganiwe. (2)
- 1.11 Ngokucabanga kwakho yayiyoba njani impilo kaSandanezwe ukuba akeqanga esibhedlela. Sekela impendula yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)

KANYE

ISIQESHANA B

'Nokulindela dade waphela nje kwenzenjani, usukhumbule uSandanezwe yini? Ubolinda dade, nathi usibona nje selokhu sabalinda oKhumbulani. Silinde nje sikholelwa yikho ukuthi lapho bekhona basasikhumbula noma bengabhali nje.' 'Wo-hhe dade, ushiso ukungazi wena Sebenzile, thina umhlaba usishaye uqobo lokusishaya, futhi angazi ngizothini.' Lapho zithi pho ... pho ... pho ... izinyembezi. 'Mhlawumbe oKhumbulani laba banyamalele nje basengabantu, hhayi okwethu esithwele inzilo sihamba.' 'Hawu! Uthini manje Nokulindela ngoba mina bengithi ngiyazintelela nje? Uchaza ukuthini ngokuthwala inzilo? Musa ukuhlolola uSandanezwe ibhadi wena esaphila.' 'Eqnisweni dade ushiso ukungazi, kodwa-ke ngizokutshela njengomngani wami, nakuba nami ngingakabi nalo iqiniso eligcwele ngale ndaba. Le ndaba engiphethe kabuhlungu yindaba kaSandanezwe. USandanezwe wasuka lapha waya esibhedlela esiwe ngumzawakhe, manje kuthiwa esibhedlela lapho bathola ukuthi unalesi sifo esingelapheki ingculazi. Kuthiwa-ke wabeseshiya esibhedlela, kumanje nje bamkhomba ngapha eMpangeni lapho kuthiwa welashwa khona. Into engiphethe kabi ukuthi mina njengengoduso yakhe zonke lezi zinto sengizizwa ngosizwile, yena akazange angazise, futhi akabhali ngisho ukubhala kodwa lokhu.' Washo zehla ubuqathaqatha futhi. 'Ngiyayizwa dade ingxaki yakho futhi ngiyezwelana nawe kodwa mhlawumbe uSandanezwe unesizathu sokuthi angakutsheli ngalokho

- 1.12 Bazana kanjani laba balingiswa abaxoxayo esiqeshini esingenhla? (1)
- 1.13 Chaza uhlobo lodweshu olutholakala esiqeshini esingenhla bese usekela impendulo yakho. (2)

- 1.14 Isenzukuthi esibhalwe ngokugqamile emshweni olandelayo siveza muphi umuzwa ngomlingiswa uNokulindela. (2)
- Lapho zithi **pho..pho..pho** izinyembezi (2)
- 1.15 Abantu besilisa bavele njengabantu abangathembekile kule noveli. Fakazela lesi sitatimende ngamaphuzu AMABILI (2)
- 1.16 UZondiwe kule noveli ungumlingiswa onothando futhi omkhathalele umzala wakhe uSandanezwe. Fakazela lokhu ngokubhekisa ezehlakalweni ozifundile . Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 1.17 Ngokucabanga kwakho kuyahambisana yini nosikompilo lesizwe esimnyama ukusebenzisa izicubu/izitho zomzimba zabantu uma kwelashwa iziguli. Sekela impendulo yakho. (2)
- 1.18 Ukuba wawunikwe ithuba lokufundisa abelaphi bendabuko/ izinyanga nabathandazi ngegcwane le ngculazi , wawungazifundisa uthini mayelana nokwelashwa kwegciwane. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

[35]

UMBUZO 3: UMSHADO – N Zulu

Funda iziqeshana EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA C

'Ngicabanga le nkulumo yakho. Yini ungafuni ngeshele ngoba ngiyakuthanda?' Asho la magama maqede aphulule isihlathi sikaTholi kancane uBheki. 'Sengeshelwa ngaqoma, ngagana, ngafelwa.' 'Kahle bo!' 'Impela kunjalo. Bengithi ubonile ngifake izingubo ezimnyama.' Aphenduke isimungulu futhi uBhekani uma ezwa le ndaba. Asuke agqolozele uTholi emehlweni. Ambambe ehlobo. Amsondeze kuye kancane. Kuthi uma sebezogabulana, ahlehle uTholi. 'Wenzani manje Bhekani?' 'Ngizama ukukukhombisa ukuthi asisekho isidingo sokuthi ngeshele ngoba sengikuthandile. Anginandaba nakho konke lokhu okushoyo.' 'Uma kukhona ofuna sikukhulume Bheki okuqondene nokuthandana, linda ngize ngikhumule inzilo.' 'Kungcono ngiqale ngibeke inkinga yami Tholi kuwe kuqala. Mina ngibona sengathi uwenona ongaxazulula inkinga enginayo. Kungcono-ke ngoba kanti vele ushonelwe umkhwenyana.' 'Lalela-ke Bheki. Ngilapha nje ngibalekile. Ekushoneni kukababa wakithi, umfowabo wabe esethi uzongingena. Ngangingamfuni nhlobo. Ngathi nyawo zami ngibelethe. Njengoba ungibona ngilapha nje, ukuzisondeza kwakho kimi kungakudalela ingozi. Uyangifuna uBhatomu, futhi ungifuna ngenkani.' Kwathuleka endlini. Basuka babambana ngezandla uBheki noTholi bebhekene emehlweni ngqo. Wazizwa efudumala kancane uBheki, ethintwa ibele likaTholi. Wayibona leyo nto uTholi wahlehla, wathi ukuhleka. 'Uhlekani Tholi?' 'Ngiyayazi into engiyihlekayo, khululeka nje wena. Ngibona sengathi kuzofuneka sibonane khona kusasa mngani wami.

- 2.1 Ngokwalesi siqeshana walelani uTholakele ukuthi uBhekani ameshele? (1)
- 2.2 Kungani uBhekani ephenduka isimungulu kulesi siqeshana? (2)
- 2.3 Iyiphi inkinga uTholi ayitshela uBhekani ngalolu suku? (2)
- 2.4 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:
Isimo sokukhuluma esithi: **'nyawo zami ngibelethe'** sisho ...
- A. ukubaleka.
B. ukuhamba.
C. ukuma.
D. ukuhlehla. (1)
- 2.5 Ngubani umlingiswa oqavile/omkhulu kule noveli? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2)
- 2.6 Chaza ukuthi ukufika kukaBhatomu eNyawushane kulukhulisa kanjani udweshu kule noveli. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 2.7 Hlaziya le noveli ubhekise kulokhu okulandelayo:

- 2.7.1 Isihloko sale noveli siyahambisana yini nendaba yonke? Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 2.7.2 Umbhali ukwazile yini ukufeza umgomo weisingeniso sale noveli? (2)
- 2.8 Chaza ukuthi laba bantu abalandelayo bazana/bajwayelene kanjani?
UZenze noTholakele (2)
- 2.9 Tomula umusho osesiqeshini ositshela ukuthi uTholakele wayesazilile. (2)
- 2.10 Bhala isizathu sokuthi uLindiwe abuyele kubo kaBhekani emva kwezinyanga ezinhlanu bagcinana. (2)

KANYE

ISIQESHANA D

Athule uBheki. Athi ukudla amathambo ekhanda. Ufuna nokubuza eyamaphoyisa; akazi ukuthi uzoyiqala kanjani. 'Bathi uphethwe yini ngempela Tholi?' 'Bavele bangibhedela nje lapha esibhedlela Bhek'zana wami. Bathi ngadla izidakamizwa. Ngize ngabatshela nokuthi nganginawe ngalobo busuku. Angikaze ngizilokotho nje izidakamizwa.' 'Kodwa uke uzisebenzise zona lezo zidakamizwa?' 'Phela yikho ngithi bayangibhedela nje.' 'Pho amaphoyisa abezofunani lapha kuwe?' 'Umzala wami uyiphoyisa. Uma eze lapha ezongibona usuke ehamba nabangani bakhe.' Aphole uBheki. Ehlise umoya manje. Abone ukuthi sengathi uTholi mdala kunaye ngomqondo. Asale eseziduduzwa ngokuthi uma kukhona izimfihlo alele phezu kwazo uTholi ziyombuleka ngelinye ilanga. Akhumbule ukuthi kade ebona uBhatomu abuze. 'UBhatomu yilokhu ahamba lokho?' 'Habo! Uyazi kade elapha. Angazi ukuthi uzwe ngobani ukuthi ngiyagula. Uthi usezwile ukuthi sengifuna ukushada. Uthi yena uyowumisa nse lowo mshado.' 'Kodwa uthi angakwenza lokho?' 'Lutho; ngeke aze enze ngisho umzamo wodwa lo.' 'Kodwa-ke uma uphuma lapha siyashada?' 'Akukho okunye mntakwethu. Uma ngiqeda amalungiselelo nje akukho okunye. Umuntu okufuneka ngimbone uZenze kuphela. Kuhle ngazi ukuthi uhambe kanjani; ubaba uyamukele yini imali.' 'Uyena owahambisa imali eyayilethwe abakhongi?' 'Uyena Bheki.'

- 2.11 Ngokwalesi siqeshana odokotela bathi uTholakele uphethwe yini? (1)
- 2.12 Bhala izinto EZIMBILI ezingelona iqiniso uTholakele azitshela uBhekani ngalolu suku. (2)
- 2.13 Baboshelwani oZenze, uPamella kanye noTholakele ngosuku lomshado? (2)
- 2.14 Chaza imbangela yokuthi umama kaBhekani angamthandisise uTholakele. Bhala amaphuzu AMATHATHU. (3)
- 2.15 Ngokucabanga kwakho yini okumele yenziwe uMnyango wezeMpilo ukufundisa umphakathi ngobungozi bokusebenzisa izidakamizwa ezingekho emthethweni? (2)
- 2.16 Uyazwelana yini noBhekani kulesi simo azithola ekuso kule ndaba? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)

- 2.17 Ukuba wawunikwe ithuba lokweluleka uBhatomu, wawungathini kuye mayelana nesifiso sakhe sokungena uTholakele? Bhala amaphuzu AMATHATHU. (3)

[35]

AMAMAKI ESIQEPHU A: 35

ISIQEPHU B: UMDLALO**UMBUZO 3: ABABULALI BENYATHI – RM Mngadi****ISIQESHANA E**

Funda iziqeshana EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

(Esikhumulweni samaphoyisa, uDuma uyathuthumela ukhuluma nosayitsheni lo ayembikele ngokuhlaselwa kwakhe endleleni.)

DUMA: Ngiyabonga sayitsheni. Ukube anifikanga ngabe indaba yami isingumlando. Ngibonga kakhulu sayitsheni.

SAYITSHENI: Ubonga ngakhona Duma kodwa nguwe oyimbangela yalokhu

DUMA: Usho ukuthini sayitsheni? Yimi yini ovimba intuthuko lapha kule ndawo?

SAYITSHENI: Uyakhumbula ngikubuzwa ukuthi uyathathisa na enkosini uma uzokwenza utho endaweni yayo? Wathini wena? Angithi wadaza inkani? Nenhlango yakho yaphinde yakuyala ngokuhlonipha inkosi, wena wenza okuthandwa nguwe. Bafile-ke manje abantu. UMbandlwa siyezwa ukuthi ubengungqa phambili ekutheni wenze lokhu obukwenza. Naye uDlamini kuyavela ukuthi ubethukuthela aze enze izinto ezingalungile njengakho ukushaya uMbandlwa. Angimsoli-ke yena kakhulu ngoba ubehlukunyezwa ngokubona wena uthela inkosi yakhe ngothuli.

DUMA: (ukuzithoba kuyadlondlobala. Useze watshekisa ngisho nekhanda. Izandla zakhe ulokhu ezihlanganisa njengomuntu okhuluma nomuntu amhlonipha ngendlela exakile) Ngiyezwa sayitsheni. (athule kancane) Sekwenzekile-ke okubuhlungu sayitsheni. Ngiyaphinda ngithi vele sekonakele. Manje, ngizocela nicine ukuthula endaweni, mina sengizowuyeka-ke lo msebenzi wobukhansela.

SAYITSHENI: (enyuse izwi ngenxa yentukuthelo) Uthini? Uyeke? Niqala izinto bese nigabisa ngokuyeka uma sekonakele? Lutho! Wena yelekelela ekucisheni lo mlilo wothathe osuwokhele.

DUMA: Kahle sayitsheni. Ngizowucisha kanjani lo mlilo? Bazongibulala phela abantu.

- 3.1 Bakuphi laba abakhulumayo kulesi siqeshana? (1)
- 3.2 Ngokwalesi siqeshana yini eyenza ukuthi uDuma abaleke emzini wakhe ayocela usizo kusayitsheni? (1)
- 3.3 Ngokwalesi siqeshana kungani usayitsheni ethi akamsoli uDlamini ngesenzo sakhe sokushaya uMbandlwa? (2)

- 3.4 Le ndawo okukhulunywa ngayo kulo mdlalo inomlando wezimpi zombango. Sekela lo mbono ngephuzu ELILODWA (2)
- 3.5 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:
Isimo sokukhuluma esibhalwe ngokugqamile kulo mushwana ongezansi sichaza ukuthi:
Ukuzithoba **kuyadlondlobala**:
- A. Kuyancipha
B. Kuyakhula
C. Kuyaphela
D. Kuyagulisa (1)
- 3.6 Fingqa ngamaphuzu AMABILI imizamo eyenziwa nguhulumeni kanye nezinhlango zepolitiki ekudambiseni udlame endaweni yenkosi? (2)
- 3.7 Kwaba namthelela muni ukuba khona kukaDabula noFohloza empilweni yenkosi uShandu? (2)
- 3.8 Ingaphandle lale ncwadi (ikhava) linesithombe sabantu abaxhawulanayo. Ngabe lesi sithombe sihambisana kanjani nesiphetho salo mdlalo? (2)
- 3.9 Umbhali usichazela kahle ngesimo senkundla nokuthi abadlali (abalingiswa) esibathola kulesi siqephu bakuyiphi indawo, benzani ngesikhathi bekhuluma. Tomula amazwi akubakaki esiqeshini ayimiyalelo yokwenzeka enkundleni (*stage directions*) achaza lokhu. (2)
- 3.10 Chaza isimo senhlalo kule ndawo yenkosi uShandu. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 3.11 Ukungaqondi kukaDuma nenkosi uShandu ukubaluleka kokusebenzisana phakathi kwabo njengabaholi endaweni kwaba namuphi umphumela? (2)
- 3.12 Yikuphi kule ngxoxo engenhla okukhombisa ukuthi usayitsheni ubona ukuthi nguDuma ongumphehli wodweshu kule ndawo? (2)

KANYE

ISIQESHANA F

(Emagcekeni esikoleni kunamaphoyisa, osopolitiki ababili, yisikhulu sikhulumeni kanye nalabo abakade besesibhedlela. Abantu batheleka ngezinkani. Umfundisi nguye ongusihlalo.)

MAZONGOLO: Njengoba senizizwele osopolitiki bekhuluma nani, naphinde nezwa noDuma exolisa ngokushayisa kwakhe, manje-ke ngizonifundela umbiko wenkosi. (alungise ipheshana aliphethe maqede aqale afunde) Ithi inkosi yesizwe sakithi, 'Ngibingelela isikhulu sikaHulumeni, osopolitiki bezinhlango zabantu kanye nesizwe sonke. Sizwe sami engisithandayo, okwenzekile kufana nento esingekile sisakwazi ukuyiguqula. Asebefile ngeke sibavuse kodwa ngethemba ukuthi sifunde lukhulu kukho konke osekwenzekile. Ngabe angiyazi into engiyiphilelayo uma ngingababongi laba bantu besifazane ababili umkami uMaNgema, kanye noMaShezi, umkaDuma. Bobabili babambe iqhaza elibaluleke kakhulu ekucisheni lo mlilo. Ngempela baqinisile abathi, abantu besimame bayimbokodo. Kusukela manje ikhansela lizoqhubeka nohlelo lokuletha intuthuko esizweni sami. Nalo liqaphele ukuthi lisebenzisana nabantu abanjani. Mina-ke ngizolisiza ikhansela. Njengoba alikabi nayo indlu yokusebenzela, mina nginikela ngendlu elaphaya emzini wami. Leyo ndlu iseduze kwesango. Yiyo-ke ezoba yigunjana azohlelela kulo konke okuqondene nemisebenzi yakhe. Ngizovalala ngokubonga amaphoyisa asebenze ngokuzikhandla ukubhula lo mlilo. Yimina inkosi yenu, uShandu.

- 3.13 Ngubani owayengusihlalo walo mhlango okukhulunywa ngawo kulesi siqeshana esingenhla? (1)
- 3.14 Ngubani owabhala incwadi eyayifundwa ngusihlalo walo mhlango? (1)
- 3.15 Qondanisa IKHOLOMU A neKHOLOMU B.

IKHOLOMU A	IKHOLOMU B
3.15.1 UMaMsomi	A. Wayefunda OHlange
3.15.2 UMaShezi	B. Ummeli weNkosi
3.15.3 USidamba	C. Isithakazelo sakwaDlamini
3.15.4 UMzizi	D. Inkosikazi kaDlamini

(4x1) (4)

- 3.16 Hlobo luni lomdlalo lolu? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2)
- 3.17 Ngokucabanga kwakho lokhu okwenzeka ngosuku lomhlango woxolo kuyinto ekhlekayo nengenzeka yini empilweni yangempela? (2)

- 3.18 Umbhali uphumelele yini ukuveza indikimba yalo mdlalo wakhe? Sekela ngamaphuzu AMATHATHU. (3)
- 3.19 Ukuba wena wawunguMbandlwa yiziphi izeluleko ezakhayo owawungazinikeza uDuma? Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

[35]

UMBUZO 4 :ICALA KALIBOLI – VM Mbhele

Funda iziqeshana EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA G

(KukwaMaNsibande. Kusanda kungena uSonto noNhleko)

- MANSIBANDE : (*Ngokumangala*) Sanibona Sonto, kwenzenjani? Wafika nabantu boMthetho?
- NHLEKO : Ungethuki Nkosikazi. Mina ngingumseshi uNhleko. Kasizile ngobubi .Sidinga usizo lwakho nje, esethemba ukuthi sizoluthola.
- MANSIBANDE : (*Esathukile*) Mina nginguMaNsibande. Kwenzenjani?
- NHLEKO : Siyadabuka ukukwazisa ukuthi uMfundisi Zondo uhlaselwe, utholakale edutshuliwe, njengamanje ulimele kakhulu esibhedlela.
- MANSIBANDE : (***Ethwala izandla ekhanda***) Hawu! Hawu! NgoMfundisi nkosi yami woneni nje, kubani?
- NHLEKO :(*Ngezwi elinozwelo*) Nathi sizwe ubuhlungu nkosikazi. Impela siyadabuka, sizwelana nani.
- MANSIBANDE :(*Esula izinyembezi emehlweni.*) Kodwa ngomfundisi pho!
- SONTO : Nami ivele nje yangethusa le ndaba ntombi.
- MANSIBANDE : Hawu! Kodwa ubangiswani uMfundisi?Kanti banjani abantu emhlabeni bakithi?Bambulala ebe enzeni nje uMfundisi?
- NHLEKO : Kusolakala ukuthi kumayelana nemali ngoba kukhona etholakele endlini lapho edutshulelwe khona uMfundisi.
- MANSIBANDE : Washo ngabona, kade befuna imali yomnikelo. Kodwa beyazelaphi ngoba indaba yemali ibiphakathi kwethu sobathathu?
- NHLEKO : E. Ngizodinga usizo lwakho-ke dadewethu.(*Ekipha ibhukwana*) Ngingakubuza imibuzo embalwa?
- MANSIBANDE : Yebo, ayikho inkinga.
- NHLEKO : Umgcine nini uMfundisi?
- MANSIBANDE : Izolo ntambama.
- NHLEKO : Bekungaba ngubani isikhathi?
- MANSIBANDE : (*Elokhu esula izinyembezi.*) Bese ligamagxile ihora lesikhombisa.
- NHLEKO : Ingabe ukhona yini umuntu enimgibelisile endleleni?

MANSIBANDE	: Cha , impela akekho.
NHLEKO	: Kuyiqiniso ukuthi ngenkathi nigcinana nobathathu benikade nibala imali yomnikelo negcine ihambe noMfundisi ?
MANSIBANDE	: Yebo kuyiqiniso.

- 4.1 Bakuphi laba abakhuluma kulesi siqeshana esingenhla? (1)
- 4.2 Wabe esebenza msebenzi muni uNhleko? (1)
- 4.3 Unasikhundla sini uMaNsibande esontweni? (1)
- 4.4 Bhala isibongo sikaMfundisi okukhulunywa ngaye kulesi siqeshana osifundile ngenhla. (1)
- 4.5 Chaza isizathu sokuthi kubulawe uMfundisi kulo mdlalo? (2)
- 4.6 Le ndawo ekwenzeka kuyo lo mdlalo inomlando wobugebengu. Sekela lo mbono ngamaphuzu AMABILI. (2)
- 4.7 Kwaba namthelela muni empilweni kaSonto ukuphuma kukaMthofi ejele. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 4.8 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:
Isimo sokukhuluma esibhalwe ngokugqamile emshweni ongezansi sichaza:
Ethwala izandla ekhanda:
- A. Ethetha
B. Ekhala
C. Ejabula
D. Equleka (2)
- 4.9 Ngabe IQINISO noma IPHUTHA ukuthi imali yomnikelo yayivamisile ukuhamba noMfundisi? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI (2)
- 4.10 Yikuphi okwenziwa nguDlamini kulo mdlalo okukhombisa ukuthi ungumlingiswa othanda imali? (2)
- 4.11 USonto wakwazi ukusebenzisa ubuhlakani bokuthi angasoleki emacaleni ayewenza kulo mdlalo. Fakazela lo mbono ngamaphuzu AMABILI. (2)
- 4.12 Ingaphandle le ncwadi (ikhava) linesithombe somuntu obambe imali, lokhu kuhambisana kanjani nesiphetho salo mdlalo. (2)

KANYE

ISIQESHANA H

(Kusebusuku uSonto uyaqoqa izinto angahle ahambe nazo. Usenqume ukuthi avele avuke ekuseni ahambe engaziwa ukuthi uye kuphi)

- ZINHLE : (*Ekhathazekile*) Sizo buya nini kwagogo *mummy*?
- SONTO : (*Etatazela*) Sisi, umama uzofike akushiye kwagogo bese yena eya kwenye indawo.
- ZINHLE : Ikuphi leyo ndawo ?
- SONTO : Kude mntanami. Umama kukhona asafuna ukukulungisa.
- ZINHLE : *What* about isikole?
- SONTO : Uzofunda uhlala kwagogo sisi.
- ZINHLE : Mina ngeke ngifunde emapulazini.
- SONTO : Ayikho into ezokwenziwa mntanami.
- ZINHLE : Sihambelani *mummy*?
- SONTO : Sizodayisa lo muzi.
- ZINHLE : *Why*?
- SONTO : Mntanami njengoba ubaba wakho engasekho akusemnandi lapha ekhaya.
- ZINHLE : Izitolo zika -*dad* zizosala nobani?
- SONTO : (*Ngokucikeka*) NoNtshangase , ummeli kababa wakho.
- ZINHLE : *Why*? Angithi ukhona wena, *why can't you look after the businesses*?
- SONTO : (*Ephfumulela phezulu.*) Umthetho uyenqaba mntanami.
- ZINHLE : *What* about abangani bami *mummy*?
- SONTO : Uzothola abanye sisi. (*Ebambe ukucasuka.*) Hamba manje uyovulela amanzi ebhavini ikhona sizogeza.
- (*Kukhale iselula kaSonto. Waqala wangabaza ukuyibamba uma ebona ukuthi kushaya uMthofi. Iqhubeke ikhale. agcine eyibambile.*)
- SONTO : *Hello.*
- MTHOFI : (*Ngolaka*) Kwenzenjani manje? Awusafoni ngani ngoba uthe uzongithinta uma ubuya kummeli wakho?
- SONTO : Bengingeke ngilale ngingakuthintanga.
- MTHOFI : Uhambe kanjani kummeli?

SONTO	: Khululeka Mthofi, yonke into ihambe kahle.
MTHOFI	: (<i>Ejabule</i>) Zamnandi lezo zindaba! Ngizofika lapho emzini wakho ebusuku.
SONTO	: Hhayi Mthofi, ngeke kulunge.
MTHOFI	: <i>Why?</i>
SONTO	: Kuzothiwani nje? Ngiqeda kushonelwa indoda, sekubonakala amanye amadoda lapha ekhaya?

- 4.13 Ukuveteza isingisi kukaZinhle kusivezela ini ngesizinda senkathi kulo mdlalo? (2)
- 4.14 Ngamaphuzu AMABILI Chaza okwenziwa umlingiswa uMbhele ukuze avikele ifa lakhe kulo mdlalo. (2)
- 4.15 Hlobo luni lomdlalo lolu ngokwendikimba? (2)
- 4.16 Tomula umusho esiqeshini okhombisa ngokusobala ukuthi uZinhle wayengahambisani nesinqumo sokushitsha indawo esiqeshini. (2)
- 4.17 Ukube wena wabe unguMaMkhize wawungameluleka uthini umzukulu wakho enkingeni ayebhekene nayo. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 4.18 Qondanisa IKHOLOMU A neKHOLOMU B.

IKHOLOMU A	IKHOLOMU B
4.18.1 UToronto	A. Isisusa sodweshu
4.18.2 UMaNtuli	B. Washonelwa uyise
4.18.3 Umona	C. Isigwili sendawo.
4.18.4 UZinhle	D. Isigebengu
4.18.5 UMbhele	E. Wabulawa ngokudutshulwa

(5x1) (5)
[35]

AMAMAKI ESIQEPHU B: 35

AMAMAKI ESEWONKE: 70